

Tallinna Ringkonnakohus

13. mai 2016

Pärnu mnt 7
15084, Tallinn

APELLANT:

MTÜ Ruu küla heakorra selts

Registrikood: 80313351
Naire 4
Ruu küla
74202, Jõelähtme vald
Harju maakond

APELLANDI ESINDAJA:

Vandeadvokaat Karl Haavasalu

Advokaadibüroo Varul
Ahtri 6a
10151, Tallinn
Tel: 62 64 300; faks: 62 64 306
E-post: karl.haavasalu@varul.ee

VASTUSTAJA:

Keskkonnaamet

Registrikood 70008658
Narva mnt 7a
15172, Tallinn
E-post: info@keskkonnaamet.ee; lyyli.junti@keskkonnaamet.ee

KOLMAS ISIK:

OÜ Vão Paas

Registrikood: 10055887
Lagedi 16
Veneküla

VARUL

Rae vald
75325, Harju maakond

KOLMANDA ISIKU ESINDAJAD:

Vandeadvokaat Martin Triipan

Advokaat Kaisa Laidvee

Raidla Ellex Advokaadibüroo

Roosikrantsi 2

10119, Tallinn

Tel: 64 07 170

E-post: martin.triipan@raidlalex.ee

MTÜ Ruu küla heakorra selts apellatsioonkaebus Tallinna Halduskohtu 14.04.2016 kohtuotsusele haldusasjas nr. 3-14-50364

Tallinna Halduskohus tegi 14.04.2016 haldusasjas nr. 3-14-50364 kohtuotsuse, millega jäeti apellandi kaebus rahuldamata ning mõisteti apellandilt kolmanda isiku kasuks välja menetluskulud summas 2'208 eurot (edaspidi: 14.04.2016 kohtuotsus).

Apellandi arvates on Tallinna Halduskohus 14.04.2016 kohtuotsuse tegemisel ebaõigesti kohaldanud materiaaõigust, oluliselt rikkunud menetlusõigust, sealhulgas ebaõigesti hinnanud tõendeid. Samuti on apellant seisukohal, et eelmises lauses nimetatud minetused on viinud ebaõige kohtulahendi tegemiseni. Käesolev apellatsioonkaebus on esitatud 14.04.2016 kohtuotsuse peale tervikuna.

Üksikasjalikumalt soovib apellant märkida järgmist.

1. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 15 on Tallinna Halduskohus leidnud, et apellant ei ole toonud välja asjaolusid, mis võiks tingida KMH programmi muutmise või uue KMH programmi koostamise. Kõnealuse kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 20 ilmneb, et Tallinna Halduskohtu arvates ei ole KMH programmi kehtivus lõppenud. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 16-18 järeldub, et ei esine ka asjaolusid, mille tõttu oleks tarvilik KMH programmi täiendamine. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 22.3. nähtuvalt vastab KMH programm Tallinna Halduskohtu arvates KeHJS § 13 p-des 3 ja 4 sätestatud nõuetele. Sama kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 21 ja 23 on Tallinna Halduskohus viidanud sellele, et apellandi poolt tõstatatud küsimusi

VARUL

on võimalik käsitleda KMH aruandes. Seetõttu võib apellant oma ettepanekud ja vastuväited KMH aruande avalikustamisel esitada ning arendaja peab nendega arvestamist või mitte arvestamist põhjendama.

Apellant ei saa nõustuda Tallinna Halduskohtu viimatiste seisukohtadega.

1.1. Käesoleva vaidluse lahendamisel tuleks esmalt pöörata tähelepanu KMH programmi olemusele.

1.1.1. Apellant on seonduvalt KMH programmi olemusega toonud esile esimese astme kohtumenetluses alljärgnevad seisukohad.

Apellandi poolt vaidlustatud vastustaja 17.02.2014 korralduse nr. HJR 1-15/14/93 (edaspidi: 17.02.2014 korraldus) väljaandmise ajal kehtinud KeHJS §-is 13 oli sätestatud, et pärast kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise algatamise otsuse tegemist koostab ekspert või eksperdirühm eksperdi juhtimisel koos arendajaga keskkonnamõju hindamise programmi, milles esitatakse:

- 1) kavandatava tegevuse eesmärk;
- 2) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste lühikirjeldus;
- 3) teave kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise sisu kohta, sealhulgas teave kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste eeldatavate mõjuallikate, mõjuala suuruse ning mõjutatavate keskkonnaelementide kohta;
- 4) keskkonnamõju hindamisel kasutatava hindamismetoodika kirjeldus;
- 5) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise ning selle tulemuste avalikustamise ajakava;
- 6) andmed arendaja kohta ning eksperdi nimi või eksperdirühma koosseis.

KeHJS-i eelnõu seletuskirjas on KMH programmiga seonduvalt märgitud, et see programm „on dokument, millega esitatakse ülevaade keskkonnamõju hindamise kavandamise etapist, s.t mis küsimustega keskkonnamõju hindamise käigus tegelema hakatakse ning kes selles osalevad. Programmis tuleb esitada kavandatava tegevuse eesmärk, seda vajadusel täpsustades. Kui eesmärk ei ole selgelt ja ühemõtteliselt määratletud, pole ka võimalik adekvaatselt käsitleda selle saavutamise teid.“¹

¹ KeHJS-i eelnõu seletuskiri on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.riigikoju.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/4f6ef6ff-7abd-36f3-81a6-a3ee218db564/Keskkonnam%C3%B5ju%20hindamise%20ja%20keskkonnajuhtimiss%C3%BCsteemi%20seadus/>

VARUL

Keskkonnaministeerium on väljaandnud juhendmaterjali „Keskkonnamõju hindamine. Juhised menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“² (väljavõtte sellest juhendmaterjalist on apellandi 10.03.2016 protsessidokumendi lisaks nr.14). Kõnealuse juhendmaterjali leheküljel 56 on märgitud, et „[k]eskkonnamõju hindamise programm on dokument, milles kirjeldatakse kavandatavat tegevust (nii põhitegevust kui kaasuvaid tegevusi) ... , määratakse ära sellega kaasneva keskkonnamõju hindamise sisu ja ulatus ning kirjeldatakse KMH läbiviimise metoodikat, tegevus- ja ajakava. ... Kuivõrd KMH programm on oma eesmärgilt ja sisult lähteülesanne kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamiseks ning võimaliku olulise negatiivse keskkonnamõju ärahoidmiseks ja leevendamiseks, siis on väga oluline, et selles dokumendis kirjeldatakse kogu KMH sisu, ulatust ja käiku võimalikult põhjalikult, kuid seejuures kõigile menetlusosalistele, sh avalikkusele arusaadavalt.“ Sama juhendmaterjali leheküljel 58 on selgitatud, et „KMH programmis on kesksel kohal mõjude hindamise metoodika, sh prognoosimetoodika. Otsustajale ja avalikkusele on oluline teada, kas KMH aruande koostamise käigus viiakse läbi täiendavaid uuringuid või piirdatakse olemasoleva informatsiooniga.“ Juhendmaterjali leheküljelt 64 on kokkuvõtlikult resümeeritud, et „KeHJS-i §-s 13 KMH programmile esitatud nõuded on miinimumnõuded. Mõttekas oleks KMH programmi eelnõu koostamisel järgida ka KMH aruande nõudeid (§ 20) ja, veelgi enam, KMH aruande kvaliteedinõudeid [18]³. Põhjus on selles, et kuigi KMH programm on KMH aruande koostamise alus, ei kattu kaks dokumenti siiski üks-üheselt – aruande sisu ja ulatus on tavaliselt laiem kui KMH programmis kirjas. Et ära hoida hilisemaid võimalikke arusaamatusi, on mõistlik lähtuda lõpptulemusest ehk aruandest ja selle sisule kehtestatud nõuetest.“

17.02.2014 korralduse väljaandmise ajal kehtinud KeHJS § 20 lg-st 1 nähtus, et ekspert või eksperdirühm eksperdi juhtimisel koostab, lähtudes heakskiidetud keskkonnamõju hindamise programmist, keskkonnamõju hindamise aruande.

Keskkonnaministeerium on väljaandnud juhendmaterjali „Keskkonnamõju hindamine. Juhised menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“⁴ leheküljel 65 on selgitatud, et KMH aruande koostamise aluseks on heakskiidetud KMH programm.

² Juhendmaterjal on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.seit.ee/failid/285.pdf>

³ Juhendmaterjal on viitenumbri 18 viidatud keskkonnaministri 17.02.2006 käskkirjale nr. 171 “Keskkonnamõju hindamise aruande kvaliteedi ja keskkonnamõju hindamise menetluse kontrollimise juhend”

⁴ Juhendmaterjal on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.seit.ee/failid/285.pdf>

VARUL

Võttes kokku käesoleva protsessidokumendi punktis 1.1.1. toodud märgib seega apellant, et KMH programm on dokument, mis määrab kindlaks teemad, mis KMH aruandes peavad olema käsitletud. Seega loob KMH programm puudutatud isikute jaoks usalduse selles osas, et kõik teemad, mida käsitletakse KMH programmis peavad olema käsitletud ka KMH aruandes. Just nimelt KMH programm määrab kindlaks, mida, millise metoodika alusel ning millises ulatuses tuleb keskkonnamõju hindamise käigus analüüsida.

Just seetõttu on apellandi arvates väga oluline, et KMH programm oleks kehtiv ning adekvaatne ja ajakohane. Puudub igasugune kindlus, et küsimusi ja teemasid, mida KMH programmis käsitletud ei ole, hakataks KMH aruandes üldse analüüsima. Seetõttu on sisutud 14.04.2016 kohtuotsusest nähtuvad Tallinna Halduskohtu viited sellele, et apellant saab mitmeid KMH-ga seonduvaid teemasid tõstatada KMH aruande avalikustamise käigus. Tõepoolest on apellandil võimalik erinevaid küsimusi KMH aruande avalikustamise käigus esile tõsta, kuid puudub igasugune kindlus selles osas, et KMH aruande avalikustamise käigus apellandi poolt tõstatav ka KMH aruandes käsitlemist leiab. Jägala lubjakivimaardla I ploki senine keskkonnamõjude hindamise käik on näidanud, et tehakse kõik selleks, et kaevandamise vastu rääkivaid fakte kas mitte tähele panna või kaevandamist õigustada ja soodustada.

1.1.2. 14.04.2016 kohtuotsuses on Tallinna Halduskohus jätnud täielikult arvestamata apellandi poolt esiletoodud seisukohad seonduvalt KMH programmi olemusega ning seonduvalt sellega, et üksnes KMH programmis teemade ja küsimuste fikseerimine loob kindluse, et neid teemasid ja küsimusi ka KMH aruandes käsitletakse.

Seejuures ei ole Tallinna Halduskohus ka põhjendanud, miks kohus apellandi viimatitoodud seisukohtadega ei nõustu või miks need seisukohad kohtu arvates ei ole asjassepuutuvad. Seeläbi on Tallinna Halduskohus 14.04.2016 kohtuotsuse tegemisel oluliselt rikkunud HKMS § 157 lg-d 1 ning § 165 lg 1 p-d 4.

1.2. Apellandi arvates on käesoleval juhul KMH programm kaotanud kehtivuse ning 14.04.2016 kohtuotsusest nähtuvad Tallinna Halduskohtu vastupidised seisukohad on ebaõiged.

1.2.1. 17.02.2014 korralduse välja andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (käesoleval ajal kehtiva KeHJS § 18 lg 8) järgi kaotab KMH programm kehtivuse ning keskkonnamõju hindamiseks peab

VARUL

koostama uue programmi, kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul KMH programmi heakskiitmisest arvates otsustajale keskkonnamõju hindamise aruannet avalikuks väljapanekuks esitanud.

KeHJS eelnõu seletuskirjas on kõnelause seaduse § 18 lg-lga 7 seonduvat selgitatud järgmiselt: „Keskkonnamõju hindamise programm kehtib kaks aastat. Leiame, et sellise sätte kehtestamine on vajalik, kuna sellega on võimalik vältida olukorda, kus keskkonnamõju hindamiseks võidakse võtta aluseks väga vana programm. Samas võivad asjaolud (näiteks piirkonda on ehitatud uus tehas, leitud uusi looduskaitseobjekte vms) muutuda, mistõttu tuleks keskkonnamõju hindamise lähteülesanne (s.o programm) kindla aja tagant üle vaadata. Senine praktika on näidanud, et kaks aastat on ka programmi alusel tehtava kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamiseks piisav aeg“.⁵ **Seega ilmneb KeHJS seletuskirjast seadusandja tahe piirata keskkonnamõju hindamise programmi kehtivust kahe aastaga.**

Käesoleval juhul on KMH programm kinnitatud vastustaja õiguseellase poolt 07.02.2005 (vt. 24.03.2014 kaebuse lisa nr. 4). **Seega oli 17.02.2014 korralduse väljaandmise ajaks KMH programm rohkem kui 9 aastat vana ning käesolevaks ajaks on KMH programm rohkem kui 11 aastat vana.**

Teades

- a) ühelt poolt KeHJS eelnõu seletuskirjas seonduvalt selle eelnõu § 18 lg-ga 7 avaldatud eesmärgi – vältida olukorda, kus keskkonnamõju hindamisel võidakse võtta aluseks vananenud programm – ning
- b) teisalt seda, et keskkonnamõju hindamise aruanne esitati vastustaja õiguseellasele ajavahemikus 2005 mai kuni 2008 august kokku 4 korral enne seda, kui vastustaja õiguseellane otsustas selle 22.09.2008 heaks kiita ja
- c) arvestades ka tõigaga, et KMH aruanne pandi perioodi 2005-2008 kolmel korral küll avalikult välja, kuid aruandes esinevate oluliste puuduste tõttu saadeti see KMH aruanne peale iga avalikku väljapanekut parandamisele ja täiendamisele

on apellandi arvates antud juhul KMH programmi kehtivus tulenevalt 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg-st 7 lõppenud.

⁵ Seletuskiri on leitav internetileheküljelt

http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=042930020

VARUL

17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (käesoleval ajal kehtiva KeHJS § 18 lg 8) mõttega ei ole kooskõlas olukord, kus a.) keskkonnamõju hindamise aruanne esitatakse esimest korda küll otsustajale avalikuks väljapanekuks enne kahe aasta möödumist keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest, kuid b.) keskkonnamõju hindamise aruanne kiidetakse otsustaja poolt heaks aastaid peale keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmist. Rõhutame veelkordselt, et KeHJS § 18 lg 7 eesmärgiks on vältida keskkonnamõju hindamise aruande koostamist ja heaks kiitmist vananenud keskkonnamõju hindamise programmist lähtudes.

1.2.2. Lisaks käesoleva protsessidokumendi punktis 1.2.1. toodule on apellant seisukohal, et 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (käesoleval ajal kehtiva KeHJS § 18 lg 8) mõttest tulenevalt peab olema olemas teatud mõistlik aeg, mille möödumisel keskkonnamõju hindamise programm juhul, kui keskkonnamõju hindamise aruannet heaks ei ole kiidetud, kaotab kehtivuse.

Vastupidisele seisukohale asumine tekitaks olukorras, kus keskkonnamõju hindamise aruande esimeseks avalikuks väljapanekuks esitamise ning keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmise vahele võib jääda lõputult palju aega. Selle määratlemata pikkusega aja jooksul vananeb keskkonnamõju hindamise programm ikkagi. Puudub igasugune loogiline seletus selleks, miks tuleks 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (käesoleval ajal kehtiva KeHJS § 18 lg 8) kaudu küll reguleerida keskkonnamõju hindamise programmi kehtetuks muutumisega seonduvat ajavahemikus programmi heakskiitmisest kuni aruande esimeseks avalikuks väljapanekuks esitamiseni, kuid sarnane regulatsioon ei peaks kohalduma ajavahemikule alates keskkonnamõju hindamise aruande esimeseks avalikuks väljapanekuks esitamisest kuni selle aruande heakskiitmiseni. Kui eesmärgiks on vältida keskkonnamõju hindamise läbiviimist vananenud keskkonnamõju hindamise programmi alusel, siis seda eesmärki tuleb järgida kogu keskkonnamõju hindamise protsessi kestel kuni keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmise otsustamiseni.

Viimatitoodud seisukohta toetab muuhulgas Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 08.05.2014 haldusajal nr. 3-3-1-9-14 tehtud kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 22 avaldatud suunis selle kohta, et teatud aja möödudes tekib kohalikul omavalitsusel õigus realiseerimata planeering ümber vaadata. Seega kehtib planeerimisõiguses põhimõte, et mingi aja möödudes võib ja ilmselt teatud juhtudel ka tuleb realiseerimata planeeringuid ümber vaadata. Seetõttu jääks mõistetamatuks, miks peaks keskkonnamõju hindamise programmi kehtivus olukorras, kus keskkonnamõju hindamise aruanne on ühel korral esitatud avalikuks väljapanekuks, kuid keskkonnamõju hindamise aruannet

VARUL

kehtivalt heakskiidetud ei ole, olema määratlemata ajalise pikkusega. Ka siin peaks kehtima mingi mõistliku pikkusega aeg, mille möödudes tekib vajadus keskkonnamõju hindamise uue programmi järele, kuigi enne kahe aasta möödumist keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest on keskkonnamõju hindamise aruanne küll avalikuks väljapanekuks esitatud, kuid seda aruannet heakskiidetud ei ole.

1.2.2.1. Nõustuda ei saa 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 20.2. ja 20.3. nähtuvate kohtu seisukohtadega, nagu ei oleks Riigikohtu poolt 08.05.2014 haldusasjas nr. 3-3-1-9-14 tehtud kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 14 nähtuvad suunised asjakohased ja nagu võiks paralleelsele otsida kuni 30.06.2015 kehtinud EhS § 25 lg-st 2, mille kohaselt peale ehitamise alustamist kehtis ehitusluba tähtajatult.

Esiteks jääb arusaamatuks Tallinna Haldukohtu viide Riigikohtu poolt 08.05.2014 haldusasjas nr. 3-3-1-9-14 tehtud kohtuotsuse motiveeriva osa punktile 14. Apellant on küll korduvalt tuginenud Riigikohtu viimatinimetatud kohtulahendi motiveeriva osa punktile 22, kuid ei ole kordagi viidanud sama lahendi punktile 14.

Teiseks, mis puutub vastustaja 17.02.2014 korralduses sisalduvasse hinnangusse uue KMH programmi koostamise vajalikkusesse, millele Tallinna Halduskohus 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 20.2. viitab, siis see on sisuliselt olematu. Vastustaja 17.02.2014 korralduse leheküljel 6 alt viimases lõigus on seonduvalt uue KMH programmi koostamise vajalikkusega üksnes märgitud: „Sellest ning tulenevalt KeHJS § 22 lg 5 ja lg 6 tuleb ka käesoleval juhul lähtuda asjaolust, kas 08.02.2005 kinnitatud KMH programm võimaldab viia käesoleva KMH menetluse lõpuni, kogudes kaevandamisloa andmiseks piisavalt teavet või mitte. Keskkonnaamet on seisukohal, et kinnitatud KMH programm seda võimaldab, mistõttu puudub ka sisuline vajadus koostada uus KMH programm.“

Millistest kaalutlustest lähtudes on vastustaja 17.02.2014 korralduse lehekülje 6 alt viimases lõigus leidnud, et 08.02.2005 kinnitatud KMH programm võimaldab viia KMH menetluse lõpuni, see 17.02.2014 korraldusest ei nähtu. Seega on vastustaja oma vastavasisulise seisukoha täielikult jätnud motiveerimata ning tegemist on paljasõnalise väitega. Sellest johtuvalt on ebaõige Tallinna Haldukohtu arusaam, nagu oleks 17.02.2014 korralduses vastustaja „hinnanud muu hulgas vajadust uue programmi koostamiseks“. Mingisugust motiveeritud hinnangut 17.02.2014 korralduses uue KMH programmi koostamise vajalikkuse või ebavajalikkuse osas ei sisaldu.

VARUL

Veelgi enam, seonduvalt küsimusega, kas mingi mõistliku pikkusega aja möödumine alates KMH programmi kinnitamisest, kui selleks ajaks KMH aruannet heaks kiidetud ei ole, toob igal juhul kaasa KMH programmi kehtetuks muutmise, ei ole 17.02.2014 korralduses ühtegi seisukohta avaldatud.

Kolmandaks jääb arusaamatuks 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 20.3. sisalduv kohtu seisukoht selles osas, nagu oleks antud juhul põhjendatud lähtuda kuni 30.06.2015 kehtinud EhS § 25 lg-st 2, mille kohaselt peale ehitamise alustamist kehtis ehitusluba tähtajatult.

HKMS § 157 lg-d 1 rikkudes on Tallinna Halduskohus jätnud selgitamata, miks on KMH programm oma olemuselt sarnane ehitusloaga. Apellandi arvates on KMH programm ja ehitusluba oma sisu poolest väga erinevad dokumendid. Samuti on Tallinna Halduskohus jätnud selgitamata, miks tuleb aluseks võtta just nimelt kuni 30.06.2015 kehtinud EhS-is sisalduv ehitusloa regulatsioon ning mitte alates 01.07.2015 kehtivas EhS-is sisalduv ehitusloa regulatsioon. Alates 01.07.2015 kehtiva EhS § § 45 lg 1 teise ja kolmanda lause kohaselt kehtib ehitusluba, kui ehitamisega on alustatud, ehitusluba kuni seitse aastat ehitusloa kehtima hakkamisest ning põhjendatud juhul võib ehitusloa kehtivuseks sätestada pikema tähtaja või muuta ehitusloa kehtivust.

1.2.3. Täpsustavalt soovib apellant seonduvalt KMH programmi kehtetuks muutumisega märkida veel ka järgmist.

1.2.3.1. 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (praegusel ajal kehtiva KeHJS § 18 lg 8) tõlgendamisel tuleb igal juhul silmas pidada KeHJS eelnõu seletuskirjast nähtuvad seadusandja tahet selle kohta, et KMH programmi kehtivus oleks ajaliselt piiratud.

Juhul, kui kohus ei peaks nõustuma käesoleva protsessidokumendi punktis 1.2.1. esiletooduga, tuleks 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg-d 7 tõlgendada selliselt, et olukorras, kus

- a.) KMH aruanne on esmakordselt esitatud avalikule väljapanekule ajaliselt enne 2 aasta möödumisest KMH programmi kinnitamisest, kuid
- b.) KMH aruandes sisalduvate puuduste tõttu on KMH aruanne peale avalikku väljapanekut saadetud parandamiseks ja täiendamiseks,

lõpeb KMH programmi kehtivus, kui 2 aasta möödumisel alates haldusorgani poolt KMH aruande täiendamiseks ja parandamiseks saatmisest ei ole täiendatud ja parandatud KMH aruannet uuele avalikule väljapanekule esitatud.

VARUL

17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg 7 (käesoleval ajal kehtiv KeHJS § 18 lg 8) lähtub sellest, et avalikule väljapanekule esitamiseks kõlbulik KMH aruanne peab valmima hiljemalt 2 aasta jooksul alates KMH programmi kinnitamisest. Seetõttu on põhjendatud seisukoht, et ka juba avalikule väljapanekule esitatud ning siis uuesti parandamisele ja täiendamisele suunatud KMH aruande parandamine ja täiendamine ning seejärel parandatud ja täiendatud KMH aruande uuele avalikule väljapanekule esitamine ei tohi võtta rohkem aega kui 2 aastat.

Vastustaja õiguseellane on saatnud kolmandale isikule 16.06.2008 kirja nr. 30-11-3/18983-17, millega keelduti KeHJS § 22 lg 3 p-de 3 ja 5 alusel KMH aruande heaks kiitmisest, tagastati see aruanne, kohustati KMH aruannet täiendama ning korraldada KMH aruande uus avalik arutelu (vt. apellandi 10.03.2016 protsessidokumendi lisa nr. 13).

Seega, kui lähtuda käesolevas punktis 1.2.3.1. toodud KeHJS § 18 lg 7 tõlgendusest, siis lõppes 2-aastane tähtaeg täiendatud ja parandatud KMH aruande uueks avalikuks väljapanekuks esitamiseks 16.06.2010. Seetõttu lõppes 17.06.2010 KeHJS § 18 lg 7 alusel KMH programmi kehtivus.

Tõik, et vastustaja õiguseellane on 22.09.2008 kirja nr. 30-11-3/39869-2 leheküljel 4 tühistanud 16.06.2008 kirjaga nr. 30-11-3/18983-17 antud nõude esitada parandatud ja täiendatud KMH aruanne uueks avalikuks väljapanekuks (vt. 24.03.2014 kaebuse lisa nr. 5), ei oma seonduvalt KMH programmi kehtivuse lõppemisega õiguslikku tähendust. Küll võib vastustaja õiguseellase 22.09.2008 kirja nr. 30-11-3/39869-2 leheküljelt 4 nähtuv suunis anda kolmandale isikule aluse vastustaja vastu avalik-õiguslikus suhtes õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise nõude esitamiseks.

1.2.3.2. 01.07.2015 jõustusid KeHJS-i olulised ja rohkearvulised muudatused. Muuhulgas täiendati ühe 01.07.2015 jõustunud muudatusega KeHJS §-i 18 lg-ga 7 (senisest KeHJS § 18 lg-st 7 sai lg 8), sätestades, et kui arendaja ei ole 6 kuu jooksul KMH algatamisest arvates esitanud otsustajale KMH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks, jätab otsustaja KMH algatamise aluseks olnud tegevusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle arendajale. Samuti jõustus 01.07.2015 KeHJS § 56 lg 8 muudatus, milles sätestati, et enne käesoleva sätte jõustumist algatatud keskkonnamõju hindamine viiakse lõpule selle algatamise ajal kehtinud KeHJS-i redaktsiooni kohaselt. Kui aga eelmises lauses nimetatud keskkonnamõju hindamise menetlus ei ole lõpetatud kolme aasta jooksul arvates käesoleva sätte jõustumisest, viiakse edasine menetlus lõpule kehtiva KeHJS-i kohaselt.

VARUL

Seega viitavad ka 01.07.2015 jõustunud KeHJS-i muudatused sellele, et KMH menetluses omavad erinevatele menetlustoimingutele kuuluvad ajad tähtsust ning liigne ajakulu toob kaasa menetluse lõppemise. Seega, tegemist on KeHJS-il üldisema põhimõttega.

1.2.4. Võttes kokku käesoleva apellatsioonkaebuse punktis 1.2. toodut, leiab seega apellant, et 14.04.2016 kohtuotsuse tegemisel on Tallinna Halduskohus ebaõigesti kohaldanud 17.02.2014 korralduse andmise ajal kehtinud KeHJS § 18 lg-t 7. Selle õigusnormi mõtteks on vältida keskkonnamõju hindamise aruande koostamist ja heaks kiitmist vananenud KMH programmi kohaselt, kusjuures KeHJS-i seletuskirjast nähtuvalt vananeb KMH programm 2 aasta möödumisel alates selle heaks kiitmisest. Seetõttu, lähtudes KeHJS § 18 lg 7 mõttest, on antud juhul on antud juhul KMH programmi kehtivus lõppenud.

1.3. Juhuks, kui Tallinna Ringkonnakohus ei peaks nõustuma käesoleva apellatsioonkaebuse punktis 1.2. esiletooduga, toob apellant järgnevalt esile oma alternatiivse seisukoha, mille kohaselt igal juhul esineb tarvidus KMH programmi muutmiseks. Arusaamatuste vältimiseks märgib apellant, et kui kohtu arvates on KMH programmi kehtivus lõppenud, siis palume jätta alljärgnevad seisukohad tähelepanuta.

1.3.1. Esmalt omab tähtsust KMH programmi puudutava õigusliku regulatsiooni muutus. Nagu eelnevalt märgitud, on vastustaja õiguseellane kinnitanud KMH programmi 07.02.2005 KeHAS-e alusel. Muus osas on aga KMH menetlus viidud läbi KeHJS-i alusel.

Kui võrrelda KMH programmiga seonduvat regulatsiooni KeHAS-es ja KeHJS-is, siis tuleb tõdeda, et KeHAS-es sisaldunud KMH programmi regulatsioon oli võrdlemisi napisõnaline. KeHAS § 12 lg-s 1 oli sätestatud üksnes, et arendaja koostab keskkonnamõju hindamise programmi ja esitab selle kinnitamiseks tegevuskoha keskkonnateenistusele. Keskkonnamõju hindamise programm peab sisaldama hindamise läbiviimise ja avalikustamise kava. Arendaja nõudmise korral koostab keskkonnateenistus kirjalikult eelnevad soovitusel keskkonnamõju hindamise programmi kohta. Üksikasjalikumaid nõudeid KMH programmi sisu osas KeHAS-es sätestatud ei olnud.

03.04.2005 jõustus KeHJS, mille §-ist 13 nähtus, et keskkonnamõju hindamise programmis esitatakse:

- 1) kavandatava tegevuse eesmärk;
- 2) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste lühikirjeldus;

VARUL

- 3) teave kavandatava tegevuse ja selle reaalseste alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise sisu kohta, sealhulgas teave kavandatava tegevuse ja selle reaalseste alternatiivsete võimaluste eeldatavate mõjuallikate, mõjuala suuruse ning mõjutatavate keskkonnaelementide kohta;
- 4) keskkonnamõju hindamisel kasutatava hindamismetoodika kirjeldus;
- 5) kavandatava tegevuse ja selle reaalseste alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise ning selle tulemuste avalikustamise ajakava;
- 6) andmed arendaja kohta ning eksperdi nimi või eksperdirühma koosseis.

Siinjuures on oluline, et 17.02.2014 korralduse väljaandmise ajaks oli valminud Keskkonnaministeeriumi juhendmaterjal „Keskkonnamõju hindamine. Juhised menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“, milles oli KMH programmiga seonduvat üksikasjalikumalt ja võrdlemisi rangelt viisil käsitletud (vt. käesoleva protsessidokumendi punkt 1.1.1. ja selles sisalduvad viited internetileheküljele, mille kaudu programm on kättesaadav).

Samuti on oluline, et 17.02.2014 korralduse väljaandmise ajaks oli koostatud KMH menetluse läbiviimise kriitiline analüüs, milles muuhulgas oli toodud esile ka kitsaskohti seonduvalt KMH programmidega. Nii valmis 07.07.2010 Keskkonnaministeeriumis dokument „Mõjude hindamine keskkonnale – meetmete muutmise alused“⁶ (selle dokumendi väljavõtte on apellandi 10.03.2016 protsessidokumendi lisaks nr. 15). Kõnealuse dokumendi leheküljelt 3 nähtub: „Senine praktika ning teostatud uuringud on näidanud, et KMH ja KSH menetluste juures esineb mitmeid printsiipiaalseid probleeme, mis ei taga nende efektiivset rakendumist – kumbki protsess ei täida täielikul määral oma põhilist eesmärki.“ Sama dokumendi leheküljel 9 punktis 2.2. on KMH programmidega seonduvalt viidatud sellele, et „senises praktikas on programmid tihti sisutud ning sisaldavad vaid kopeerivalt KeHJS teksti. Programmides ei tooda välja seda, millised olulised mõjud võivad tegevusega kaasneda ning seetõttu millised mõjud peaksid leidma mõju hindamises eelkõige käsitlemist.“ Probleemi lahendusena on dokumendi leheküljel 9 seatud eesmärgiks täpsustada KMH programmile esitatavaid nõudeid. „KMH programmis peab olema konkreetselt määratletud, milliseid teemasid käsitletakse antud KMH protsessis, samuti tuleb selgelt määratleda käsitletavate teemade ulatus. Eesmärk on tuua esile programmi väärtus KMH protsessi planeerimisel.“

Võttes arvesse

⁶ Dokument on kättesaadav internetileheküljelt

https://www.osale.ee/konsultatsioonid/files/consult/173_M%F5jude%20hindamine%20keskkonnale.pdf

VARUL

- a.) ühelt poolt KMH programmi detailsemat reguleerimist KeHJS §-is 13 KeHAS §-iga 12 võrreldes,
- b.) arvestades teisalt Keskkonnaministeeriumi juhendmaterjali „Keskkonnamõju hindamine. Juhised menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“, mis valmis aastal 2007 ning
- c.) pidades lisaks sellele silmas Keskkonnaministeeriumis 07.07.2010 valminud dokumenti „Mõjude hindamine keskkonnale – meetmete muutmise alused“,

oleks vastustaja 17.02.2014 korralduses – kui eeldada, et KMH programm on kehtiv – pidanud kaaluma, kas esinevad vajadused 07.02.2005 kinnitatud KMH programmi muutmiseks. Paraku mitte ühtegi vastavasisulist kaalutlust 17.02.2014 korraldusest ei nähtu, KMH programmi muutmise temaatika on vastustaja 17.02.2014 korralduses jätnud täielikult käsitlemata. Siinjuures toonitab apellant veelkordselt, et KMH programmi läbi luuakse avalikkuse ja puudutatud isikute jaoks kindlus selles, et KMH programmis nimetatud teemasid KMH aruandes kindlasti ka analüüsitakse. Seevastu KMH programmis nimetatud teemasid KMH aruandes käsitlema ei pea. Kui kas avalikkuse või mõne puudutatud isiku jaoks oluline teema on jäänud KMH programmis fikseerimata, siis hiljem on õiguslikult keeruline asuda KMH aruandele heitma ette seda, et KMH aruandes ei ole analüüsitud mõnda täiendavat küsimust, mida KMH programmi kohaselt KMH aruandes analüüsida ei tulnudki.

Seejuures on märkimisväärne, et vastustaja on KMH programmi teatud küsimuse osas muutnud. Vastustaja poolt käesoleva kohtuasja raames esitatud haldusmenetluse toimikus sisaldub kolmanda isiku 05.02.2014 taotlus, milles paluti KMH senine peaekspert V.Petersell asendada uue peaeksperdi E.Pöldvere'ga. Vastuseks viimatinimetatud taotlusele on vastustaja 11.03.2014 saatnud kolmandale isikule kirja nr. HJR 6-7/14/2703-2, millest nähtub: „KeHJS § 18 lg 6 kohaselt võib KMH järelevalvaja nõusolekul heakskiidetud KMH programmis teha põhjendatud muudatusi ... Kokkuvõtlikult leian, et kooskõlas eeltoodu ja taotluses esitatud asjaoludega, esinevad mõjuvad põhjused eksperdi isiku muutmiseks. KeHJS § 10 lg 2 ja § 18 lg 6 alusel annab Keskkonnaamet nõusoleku keskkonnamõju hindamise eksperdi muutmiseks.“

Seega on vastustaja olnud 2014 märtsis nõus sellega, et 07.02.2005 KeHAS-e alusel kinnitatud KMH programmi muudetakse KeHJS § 18 lg 6 alusel eksperdi isiku osas. Seetõttu jääb mõistetamatuks, miks on vastustaja täielikult jätnud analüüsima KMH programmi muus osas muutmise vajalikkuse olukorras, kus KMH programmi niigi otsustati muuta ning KMH programm on väga vana.

1.3.2. Teisalt omavad tähtsust looduskeskkonnaga seonduvad muutused.

VARUL

1.3.2.1. Oluline on siinjuures see, et Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi poolt on valminud ekspertarvamus „Kaberla oja valgla veekeskonda mõjutavad survetegurid ning kaitsepiirangud“ (vt. apellandi 02.06.2015 protsessidokumendi lisa nr. 7; edaspidi: Tallinna Ülikooli ekspertarvamus).

Tallinna Ülikooli ekspertarvamusel nähtuvad järgmised olulised seisukohad ja suunised:

- a.) Kaberla oja kuulub heledaveeliste ja vähese orgaanilise aine sisaldusega väikejõgede hulka (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 5);
- b.) Vabariigi Valitsuse 01.04.2010 korraldusega nr. 118 kinnitatud Lääne-Eesti vesikonna kavas on Kaberla oja 2009.a. seisundiklassi lõplik määrang hea ning seisundiklassiks 2015.a. on püstitatud hea. Samas on Kaberla oja kantud veekogumite nimekirja, kus tuleb vältida veekogu tõkestamist, vooluhulga reguleerimist ja voolurežiimi muutmist ning seoses lõheliste kudealana kehtib vooluhulga reguleerimise ja režiimi muutmise keeld (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 7);
- c.) Kaberla oja valgla seotud maardlate katvus on ca 740 ha: a.) Jägala lubjakivi karjäärid – Plokk 1 30 ha ja Plokk 2 58 ha, b.) Kodosoo (Rummu) turbamaardla: Plokk 1-10 – 363 ha ning c) Valkla karjäärid: Plokk 1-2 – 284 ha (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 8);
- d.) omamata vastavat andme andmebaasi, on raske ennustada, missugused on karjääri-maastike muutustega ja ulatuslike metsakuivendustega kaasnevad akumulatsiivsed veekeskonna muutused Kaberla oja valgla. Vastava veekeskonda iseloomustava korrektse teabe puudumine mõjutab ka kaevandustaotlustega seotud KMH-id, kus veekeskonnaga seotud kirjed on kas eklektilised või kaevandamisluba taotletavate maardlate põhised ning nii mitmeski kohas kaevandamistaotlust õigustava ning soosiva alatooniga (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 16);
- e.) Tallinna Ülikooli ekspertarvamusel lehekülgedel 19-20 on tehtud kokku 9 ettepanekut, milliseid uuringuid tuleks teha, saamaks teavet Kaberla oja vooluhulkade, veekeemia ja -elustiku dünaamika kohta. Samuti on viidatud sellele, et igasugune pinnase ja mullaveevoolu lühendamine näiteks kraavide abil tõstab väikeste valglatega vooluveevõrgustike, nagu seda on ka Kaberla oja, veekoguseid ja lühendab pinnavee viibeaega valgla (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 19);
- f.) paekivi kaevandamine peab pöördumatute muudatustega maastikul, võttes aga arvesse taotletava kaevandamisloa kehtivuse aega 30 aastat ning põhjavee pidevat väljapumpamist Kaberla oja, siis sellega muudetakse looduslik veekogum tehnilikuks ning muutuvad looduslik veekogum, veerežiim ja vee kvaliteet. Kas aga seeläbi muutub ka Kaberla oja ökoloogiline seisund ning keemiline seisundiklass, seda ei ole hetkel võimalik hinnata (Tallinna Ülikooli ekspertarvamus lk 23).

VARUL

1.3.2.2. Samuti on looduskeskkonnaga seonduva osas oluline A.Tõnisson'i poolt 2014.a. koostatud dokumendi „Eksperthinnang Ruu maastikukaitseala moodustamise vajadusele (vt. apellandi 02.06.2015 protsessidokumendi lisa nr. 8; edaspidi: Tõnisson'i eksperthinnang) lõppjärelendus, mille kohaselt vastustaja ja Jõelähtme vald peavad seisma hea selle eest, et Kaberla oja veerežiim võimaliku kaevandamise tõttu ei muutu. „Tõenäoline on, et selline nõue muudab kaevandamise praktiliselt võimatuks“.

Tõnisson'i eksperthinnangus toodud ning eelmises lõigus mainitud lõppjärelendus on paremini arusaadav, kui vaadelda seda koosmõjus Tallinna Ülikooli eksperthinnangu leheküljelt 23 nähtuva seisukohaga, mille järgi kaevandamise korral Kaberla oja veerežiim igal juhul muutuks ning pidada samal ajal silmas LKS § 51 lg-s 1 sätestatud nõuet, mille kohaselt on lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul keelatud veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine. Kaberla oja on kogu ulatuses tunnistatud lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigaks olevaks veekoguks keskkonnaministri 15.06.2004 määrusega nr 73.

1.3.2.3. Samuti omavad looduskeskkonnaga seonduvalt tähtsust

- a.) Ruu ümbruskonnas paiknevate oluliste loodusobjektide niinimetatud Natura varinimekirja kandmine,
- b.) Jägala lubjakivimaardla I ploki vahetusläheduses kahe detailplaneeringu kehtestamine, mis näevad ette kokku 13 elamumaa krundi ning 11 maatulundusmaa krundi moodustamise;
- c.) PRIA poolt põllumajandustoetuste eraldamine maaüksuste osas, mis jäävad Jägala lubjakivimaardla I ploki lähiümbrusesse.

1.3.2.4. Apellant ei saa nõustuda 14.04.2016 kohtuotsusest nähtuva käsitlemisega, mis puudutab looduskeskkonnaga seonduvaid muutusi.

1.3.2.4.1. Esmalt on oluline, et 14.04.2016 kohtuotsuses on Tallinna Halduskohus täielikult jätnud käsitlemata Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi poolt koostatud ekspertarvamuse „Kaberla oja valgla veekeskonda mõjutavad survetegurid ning kaitsepiirangud“ (vt. apellandi 02.06.2015 protsessidokumendi lisa nr. 7). Olgu märgitud, et see Tallinna Ülikooli ekspertarvamus valmis 18.10.2013, sellele ekspertarvamusele on viidatud apellandi 02.12.2013 kirjas vastustajale (mis sisaldub 03.08.2015 protsessidokumendi lisaks nr. 1 olevas haldusmenetluse toimikus) ning seega oli vastustajal võimalus 17.02.2014 korralduses Tallinna Ülikooli ekspertarvamusega seonduvat

VARUL

analüüsida. Paraku vastustaja 17.02.2014 korralduses Tallinna Ülikooli ekspertarvamusele kordagi viidanud ei ole, rääkimata selle arvamuse analüüsimisest.

14.04.2016 ka kohtuotsuses ei ole Tallinna Halduskohus põhjendanud, miks on kohus Tallinna Ülikooli ekspertarvamuse kui dokumentaalse tõendi arvestamata jätnud. Selliselt toimides on Tallinna Halduskohus 14.04.2016 kohtuotsuse tegemisel oluliselt rikkunud HKMS § 157 lg-d 1 ning § 165 lg 1 p-d 2.

1.3.2.4.2. Mis puutub A.Tõnisson'i poolt 2014.a. koostatud dokumenti „Ekspert hinnang Ruu maastikukaitseala moodustamise vajadusele“ (vt. apellandi 02.06.2015 protsessidokumendi lisa nr. 8), siis on 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 17 leitud, et A.Tõnisson'i ekspert hinnang kinnitab „vastustaja seisukohta, mille kohaselt ei ole alates 2008. aastast loodusväärtuste osas toimunud selliseid olulisi muutusi, mis tingiksid KMH programmi muutmise vajaduse“.

Apellandi arvates on Tallinna Halduskohus põhjendamatult jätnud arvestamata A.Tõnisson'i ekspert hinnangu 11. peatükist „Järeldused ja ettepanekud“ nähtuva seisukoha selle kohta, et Kaberla oja kui lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigaks tunnistatud veekogusse ei saa kaevandamisest tingitud vett juhtida ning see muudab kaevandamise praktiliselt võimatuks. Leiame, et tegemist on olulise asjaoluga, mida tuleks arvesse võtta KMH programmi muutmisel.

1.3.2.4.3. Nõustuda ei saa 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 16.3. toodud seisukohtadega seondvalt kehtestatud detailplaneeringutega. Olukorras, kus detailplaneeringud on kehtestatud tuleks neid võtta arvesse ka KMH programmis.

Apellant rõhutab siinjuures veelkordselt, et KMH programmi läbi luuakse puudutatud isikute jaoks kindlus selles osas, et KMH programmis tõstatatud küsimusi ka kindlasti KMH aruandes analüüsitakse. Seetõttu on apellandi arvates väga oluline, et KMH programm oleks võimalikult üksikasjalik.

1.3.3. Võttes arvesse käesoleva protsessidokumendi punktis 1.3. esiletoodut, soovib apellant kokkuvõtlikult märkida järgmist. Juhul, kui KMH programmi näol oleks tegemist kehtiva dokumendiga (apellandi arvates see nii ei ole ning KMH programm on kehtivuse kaotanud), siis oleks vastustaja 17.02.2014 korraldusega pidanud analüüsima ja põhjendama kas KMH programmi muutmise vajalikkust või seda, miks KMH programmi muuta ei ole tarvilik. Mitte kumbagi motivatsiooni 17.02.2014 korralduses ei sisaldu. 17.02.2014 korralduse lehekülje 6 kaks viimast lauset ei ole

VARUL

vaadeldavad motivatsioonina, kuna nendes lausetes puuduvad igasugused põhjendused, miks on vastustaja arvates võimalik olemasoleva KMH programmi alusel viia KMH menetlus lõpuni.

Apellandi arvates – kui KMH programm kehtiks – oleks hädatarvilik muuta KMH programmi vähemalt alljärgneva osas.

1.3.3.1. KMH programmi tuleks viia sisse nõue, mille kohaselt tuleb KMH aruandes keskkonnamõjusid hinnata kumulatiivselt.

Keskkonnamõtjude kumulatiivsusega arvestamise nõue nähtub sõnaselgelt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-ist 8, mille kohaselt peavad keskkonnakaitse meetmed tagama kõrgetasemelise kaitse, kusjuures tagada tuleb keskkonna terviklik kaitse ja arvestada tuleb keskkonnamõju võimalikku ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele.

Kumulatiivsete keskkonnamõtjudega arvestamise olulisusele keskkonnamõtjude hindamisel on viidatud ka 2007 Keskkonnaministeriumis valminud juhendi „Keskkonnamõtjude hindamine. Juhised menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“.⁷ Kõnealuse juhendi leheküljelt 43 nähtub, et „keskkonnamõju hindamisel (kitsamas mõttes) on äärmiselt oluline pöörata tähelepanu arendaja kavandatud tegevustega kaasneva mõju võimalikule koosmõtjule teiste samas piirkonnas toimuvate tegevustega ning viimastest lähtuvate mõjudega. Arvestades nn kumuleeruvaid ehk kuhjuvaid mõjusid hoitakse ära keskkonna saastamine uute tegevustega. Tänapäevane teave keskkonnaseisundi kohta annab hea aluse selleks, et prognoosida keskkonnaseisundi muutumist arendaja kavandatud tegevuste elluviimise mõjul.“

Käesoleval juhul puuduvad KMH programmis igasugused viited sellele, nagu tuleks keskkonnamõtjuseid hinnata kumulatiivselt. Samas on keskkonnamõtjude kumulatiivse hindamise vajadus antud juhul ilmne, kuna välja tuleb selgitada, milline kumulatiivne mõju Kaberla ojale saabub seonduvalt kaevandamisega Jägala lubjakivikarjääri I plokis, Kudasoo (Rummu) turbamaardlas ning Valkla karjääris. See, kas Kudasoo turbamaardlas ning Valkla karjääris ka tegelikult mõlemas kaevandamine hetkel toimub, ei oma tähtsust. Kuna kehtivad kaevandamisload on väljastatud, siis on võimalik ettevõtjal kaevandamisega alustada.

⁷ Juhend on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.seit.ee/failid/285.pdf>

VARUL

Samuti tuleks keskkonnamõjude kumulatiivse hindamise läbi tuvastada, kas ja millist kumulatiivset mõju keskkonnale avaldaksid lubjakivi kaevandamine Jägala lubjakivikarjääri I plokis ning kehtestatud Madikse maaüksuse ja Naire 4 maaüksuse detailplaneeringute realiseerimine.

Samuti tuleks keskkonnamõjude kumulatiivse hindamise läbi tuvastada, kas ja millist kumulatiivset mõju keskkonnale avaldaksid lubjakivi kaevandamine Jägala lubjakivikarjääri I plokis ning tegelemine põllumajandusega I ploki lähiümbruses.

1.3.3.2. Tingituna KMH programmi käsitleva õigusregulatsiooni täpsustumisega KMH programmi kinnitamise ajaga võrreldes 07.02.2005, tuleks apellandi arvates KMH programmi sisse viia ka järgmised täpsustused.

KMH programmis tuleks märkida, milliseid hindamismeetodeid KMH aruande koostamisel kasutatakse ning millised täiendavad keskkonnauuringud KMH programmi läbiviimisel teostatakse. Võttes arvesse Tallinna Ülikooli ekspertarvamusest nähtavaid suuniseid, on ilmne, et Kaberla oja osas tuleb läbi viia täiendavad uuringud, tegemaks kindlaks, millist mõju veerežiimi muutumine Kaberla ojas avaldab selle oja taimestikule ning kaladele ning millised muud mõjud võivad Kaberla oja juures kaasneda seonduvalt veerežiimi muutumisega.

KMH programm on dokumendiks, milles määratakse kindlaks KMH aruande koostamise käigus kasutatava hindamismetoodika ning täiendavate keskkonnauuringute teostamisega seonduv.

1.3.3.3. Arusaamatuteks jäävad 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 16.2. ja 25 nähtuvad kohtu seisukohad seonduvalt kumulatiivsete mõjude käsitlemisega.

Nimelt on Tallinna Halduskohus vaidlustatud kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 16.2. ja 25 selgitanud, et Kaberla oja võimalikke kumulatiivseid mõjusid on käsitletud Kodusoo turbaala vee erikasutusloa KMH aruandes.

Samas on ilmne, et Kodusoo turbaala vee erikasutusloa KMH aruanne ei saa sisaldada teavet Jägala lubjakivimaardla I plokist johtuvatest keskkonnamõjudest Kaberla oja. Seda ainuüksi põhjusel, et Jägala lubjakivimaardla I plokist johtuva keskkonnamõju hindamine ei ole veel lõpule viidud.

Keskkonnamõjude kumulatiivse hindamise mõtteks ongi see, et analüüsitakse, millised on erinevatest tegevustest nende koostoimes kuhjuvad mõjud keskkonnale. Seega tähendaks Kaberla oja puhul

VARUL

keskkonnamõjude kumulatiivne hindamine seda, et analüüsitakse, millised on Jägala lubjakivimaardla I plokis lubjakivi kaevandamise, Kodusoo (Rummu) turbamaardlas ning Valkla karjääris kaevandamise, intensiivse põllumajanduse, kahe kehtestatud detailplaneeringu elluviimise jmt tagajärjel Kaberla ojala tekkivad kumulatiivsed mõjud. Kuna Kodusoo (Rummu) turbamaardla ning Valkla karjääri osas on juba kaevandamisload väljastatud, siis oleks tarvilik, et vastavasisuline kumulatiivsete mõjude hindamine leiaks aset just nimelt Jägala lubjakivimaardla I plokki KMH käigus. Selleks, et oleks tagatud kumulatiivsete mõjude analüüsi sisaldumine KMH aruandes, tuleks vastavasisuline nõue sätestatud KMH programmis.

2. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 26 on Tallinna Halduskohus leidnud, et 17.02.2014 korralduses olevat vastustaja kaalunud erinevate menetlusosaliste huve seonduvalt KMH menetluse uuendamisega.

Apellant ei saa nõustuda Tallinna Halduskohtu sellise seisukohaga.

2.1. Esmalt on apellandi arvates ebaõige rääkida KMH menetluse uuendamisest. Nähtuvalt Riigikohtu poolt 15.10.2013 haldusajal nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 22 ei ole keskkonnamõju hindamine käsitletav eraldiseisva menetlusena, vaid see leiab aset kaevandamisloa menetluse raames. Seega, lähtudes Riigikohtu viimatinimetatud suunisest, oleks apellandi arvates korrektne rääkida kaevandamisloa väljastamise taotluse menetluse uuendamisest.

2.2. HMS § 44 lg-s 1 on sätestatud alused, mille esinemise korral haldusorgan menetluse uuendab. Ilmselt puudub vaidlus selles, et käesoleval juhul mitte ühtegi HMS § 44 lg-s 1 nimetatud alust ei esine.

Kohtupraktikas on jaatatud võimalust, et põhimõtteliselt saab haldusorgan otsustada haldusmenetluse uuendamise ka juhul, kui mitte ühtegi HMS § 44 lg-s 1 sätestatud alust ei esine. Siinjuures on aga oluline Riigikohtu poolt 21.02.2011 haldusajal nr. 3-3-1-80-10 tehtud kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 21 nähtuv järgmine suunis: „Haldusorgan on kohustatud tuvastama, kas esinevad asjaolud, mille tõttu on menetluse uuendamine kohustuslik HMS § 44 lg 1 või asjassepuutuva eriseaduse normide kohaselt. Ka siis, kui menetluse uuendamine ei ole õigusnormist tulenevalt kohustuslik, ei ole uuendamine välistatud, kuid uuendamine ei tohi toimuda ka kergekäeliselt. Säärasel olukorras peab haldusorgan hindama menetluse uuendamise vajadust kaalutusreeglite kohaselt.“

VARUL

Riigikohtu viimatisest suunisest lähtudes pidanuks vastustaja 17.02.2014 korralduses hakkama analüüsima, millised on erinevate menetlusosaliste huvid seonduvalt kaevandamisloa väljastamise taotluse menetluse võimaliku uuendamisega ning millist kaalu need huvid omavad. Vastustaja 17.02.2014 korralduses seda teinud ei ole.

3. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 19 on viidatud Riigikohtu 15.10.2013 otsusele haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 ja on leitud, et „[s]eega tuvastas Riigikohus, et KMH aruande koostamise protsess oli õigusvastane alates hetkest, kui KMH aruande heakskiitmisele eelnevalt ei viidud läbi KMH [aruande] täiendavat avalikustamist. Praegusel juhul ongi vastustaja liikunud tagasi menetlusetappi (toiminguni), millest alates Riigikohus minetuse tuvastas.“ Samuti on Tallinna Halduskohus 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktides 19 ja 22.1. viidanud sellele, et HMS § 44 lg-st 4 tulenevalt tuleb menetluse uuendamisel liikuda menetluses etappi, kust alates tuleb menetlustoiminguid uuesti sooritada.

Apellandi arvates on oluline, et haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 ei käsitletud küsimusi selle kohta, kas KMH programm on kehtiv ning kui tegemist on kehtiva KMH programmiga, siis kas esineb tarvidus selle programmi täiendamiseks.

Vaidlustades 17.02.2014 korraldust on aga apellandil õiguslikult võimalik tõstatada KMH programmi kehtivuse ning täiendamise vajalikkuse küsimused.

Seega Riigikohtu 15.10.2013 otsus haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 ei saanud anda vastustajale kindlust selles osas, nagu oleks KMH programm kehtiv ja nõuetekohane ja nagu saaks kaevandamisloa väljastamise taotluse menetluse uuendamise korral jätkata KMH aruande avaliku väljapaneku ja avaliku aruteluga.

4. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 11 on Tallinna Halduskohus leidnud, nagu ei oleks täidetud HKMS § 45 lg-s 3 sätestatud eeldused 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu iseseisvaks vaidlustamiseks.

Apellant ei saa nõustuda Tallinna Halduskohtu sellise seisukohaga. Seejuures jääb apellant käesolevas haldusasjas 19.06.2014 Tallinna Ringkonnakohtule esitatud määruskaebusest nähtuvate seisukohtade juurde, hakkamata neid uuesti üle kordama. Samuti on Tallinna Ringkonnakohus käesolevas haldusasjas 31.12.2014 tehtud kohtumääruse motiveeriva osa punktis 17 õigesti viidanud

VARUL

sellele, et olulise keskkonnamõjuga küsimuste õigeks otsustamiseks on määrav tähtsust läbiviidaval haldusmenetlusel iseenesest.

5. 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 13 on Tallinna Halduskohus põhjendamatult kitsalt määratlenud käesolevas kohtuasjas käsitletavate küsimuste ringi.

Riigikohus on käesolevas haldusasjas teinud 22.04.2015 kohtumääruse nr. 3-7-1-3-41-15, mille motiveeriva osa punktis 6 on toodud esile järgmine suunis: „Kuigi ringkonnakohtu määruses on antud suunised edasiseks menetluseks halduskohtule, ei ole ringkonnakohtu määruse põhjendustel iseseisvat mõju kaebaja õigustele ega kohustustele – need võivad mõjutada üksnes menetluse käiku. Kaebajal on võimalik [Riigikohtule esitatud] määruskaebuses väljatoodud küsimusi tõstatada ka asja sisulise arutamise käigus, sh vajaduse korral halduskohtu otsuse vaidlustamisel.“

Seega, tulenevalt Riigikohtu 22.04.2015 kohtumääruses nr. 3-7-1-3-41-15 antud suunisest, on apellandil võimalik tugineda käesolevas kohtuasjas kõikidele seisukohtadele ja argumentidele, mis apellant on esile toonud. Seetõttu ei saa käesolevas kohtuasjas käsitletavate küsimuste ring piirduda üksnes nende teemadega, millele on viidatud Tallinna Ringkonnakohtu 31.12.2014 kohtumääruse motiveeriva osa punktis 23.

6. 14.04.2016 kohtuotsusega on mõistetud apellandilt kolmanda isiku kasuks välja menetluskulud summas 2'208 eurot.

Apellandi arvates on tegemist ebamõistlikult suure menetluskulu välja mõistmisega. Kolmas isik on esitanud üksnes ühe menetluskuludokumendi, mille sisuline osa on 8 lehekülge pikk. Leiame, et sellise mahuga menetluskuludokumendi koostamise eest 2'208 euro suuruse menetluskulu kandmine ei ole vajalik ja põhjendatud. Sellise mahuga menetluskuludokumendi koostamiseks, nagu kolmas isik seda on teinud, ei ole kokku 20,5 töötunni kulutamine põhjendatud.

Samuti on apellandi arvates oluline, et kolmandat isikut on käesoleva kohtuasja menetlemisel esindanud kaks advokaati. Leiame, et käesoleva kohtuasja näol ei ole tegemist niivõrd mahuka ja keerulise kohtuasjaga, mis õigustaks kolmanda isiku kasuks kahe esindaja kulude hüvitamist. Samuti on kolmanda isiku esindaja vandeadvokaat M.Triipan'i tunnitasu suurus 205 eurot ilmselgelt suurem kohtupraktikas tunnustamist leidnud põhjendatud tunnitasu suurusest 120 eurot + käibemaks, mida saaks vajaliku ja põhjendatud kuluna teiselt menetlusosaliselt välja mõista.

VARUL

14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 28 nähtuv kolmanda isiku menetluskulude suuruse võrdlus apellandi menetluskulude ei ole antud juhul põhjendatud. Erinevalt kolmanda isiku ühest menetluskuludest oli apellant 14.04.2016 kohtuotsuse tegemise ajaks esitanud kokku kuus protsessidokumenti.

Arusaamatuks jääb 14.04.2016 kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 28 nähtuv Tallinna Halduskohtu seisukoht selle kohta, et apellant ei ole vaidlustanud kolmanda isiku õigusabikulude suurust. Ühelt poolt ei andnud Tallinna Halduskohus apellandile võimalust vaidlustada kolmanda isiku õigusabikulude suurust. Nimelt on Tallinna Halduskohus teinud käesolevas kohtuasjas 28.01.2016 kohtumääruse, mille resolutsiooni punktiga 3 määrati menetlusosalistele täiendavate menetluskulude esitamise tähtajaks 10.03.2016 ning 10.03.2016 õhtul peale tööpäeva lõppu on ka kolmas isik esitanud menetluskulude kindlaksmääramise taotluse (taotlus on digitaalselt allkirjastatud 10.03.2016 kell 19.15). Ühtegi tähtaega teiste menetlusosaliste menetluskulude kindlaksmääramise taotlustele seisukohtade avaldamiseks Tallinna Halduskohus määranud ei ole. Teisalt nähtub HKMS § 108 lg 12 teisest lausest, et kohus kontrollib volitatud esindaja kulude põhjendatust ja vajalikkust ka juhul, kui kuludele ei ole esitatud vastuväiteid.

Kokkuvõtvalt leiab apellant, et Tallinna Halduskohtu poolt apellandi kaebuse rahuldamata jätmise korral ei saanuks kolmanda isiku vajalikud ja põhjendatud menetluskulud esimese astme kohtumenetluses olla suuremad kui 10 tundi ning hüvitamisele peaksid kuuluma üksnes kolmanda isiku ühe esindaja (mitte aga kahe esindaja) kulud ja seda mitte suurema tunnitaskumääraga kui 120 eurot + käibemaks.

7. Apellant soovib asja arutamist kohtuistungil ning soovib kohtuistungist oma esindaja vahendusel osa võtta.

Eeltoodust lähtudes palun:

1. tühistada Tallinna Halduskohtu 14.04.2016 kohtuotsus haldusasjas nr. 3-14-50364 täies ulatuses;

2. teha uus otsus asja alama astme kohtule uueks läbivaatamiseks saatmata, millega apellandi poolt Tallinna Halduskohtule esitatud kaebus rahuldatakse;

VARUL

3. juhul, kui Tallinna Ringkonnakohtu arvates on siiski tarvilik saata käesolev kohtuasi uueks läbivaatamiseks Tallinna Halduskohtule, siis alternatiivselt palun apellant seda teha;

4. jätta apellandi menetluskulud vastustaja kanda ning kolmanda isiku menetluskulud kolmanda isiku enda kanda.

Lisa – riigilõivu tasumist tõendav maksekorraldus

Lugupidamisega,

Karl Haavasalu

Vandeadvokaat

Allkirjastatud digitaalselt